

BRYGGAN

Finn Bergstrand

ULTIMA ESPERANZA BOOKS

Av Finn Bergstrand har tidigare utkommit:

Daco 1931-1937. En svensk tjänstemannarörelse växer fram (2003)

Uträkningen (2015)

Vid vägs ände (2018)

Buss 121 från Kalmar (2020)

Under signaturen Måns Ripa
har Finn Bergstrand tidigare gett ut:

Skarvar (2008)

Till förväxling lik (2008)

Varggropen (2009)

Avsked på grått papper (2011)

Hur jag mig i världen vände (2011)

Sagor från Söderåkra (2012)

Silverbäcken (2012)

Torsåskuppen (2013)

Dimbankar (2015)

Bedrägligt sken (2016)

Hugget i sten (2017)

Skrämskott (2018)

Sånt händer inte i Torsås (2019)

ISBN: 978-91-88263-90-2

© Finn Bergstrand

Lund 2021

Tryckt hos Exakta, Malmö

Utgiven av Ultima Esperanza Books, Stockholm 2021

www.ultimaesperanzabooks.se

Innehåll

Bryggan	7
Parfymmannen	13
Vem var den skyldige?	23
Tron på det goda	38
Nära döden	46
Att frälsa världen	50
Pirater	64
Kommunalrådet som försvann	38
Uppdrag i u-land	71
Resor med Oskar	91
Läsupplevelser	104
In Memoriam	112
Samtal med Sven	119
En brevväxling	134
Bokslut	144
Antipatier	151
Mannen i verkstan	161
Klockringning	166
Kulturklubben	197
Där tiden stod still	203
Italienskan	208
Slutet	212

Bryggan

Den är gammal och sliten och har dessutom börjat luta åt sidan. Tjärnan som en gång prydde och skyddade den har sedan länge försvunnit, det mesta av doften likaså. Men charmen har den kvar. Den lilla båten ligger förtöjd vid den, i en av de små fickor som en gång för länge sedan grävdes ut för detta ändamål i strandkanten.

Han söker sig ofta ner dit för att sitta där i ensamhet och njuta av tillvaron, tänka djupa tankar. Vattenytan är denna dag stilla och krusas bara lätt av den västliga vinden. Flaken av gröna alger längst in i viken har han lärt sig acceptera, trots att de ger vittnesbörd om den fortgående nedsmutsningen av luft och vatten. De gungar lätt när vinden ligger på, men spricker inte upp. Längre ut lyser vattnet gråblått och i gattet mellan Stockaskär och Minnesskär sticker Hästryggen upp sin karakteristiska profil.

Den stenen är ett bra riktmärke när man ska ta sig ut i skärgården, och det gör han fortfarande, trots sin ålder och skröplighet. Han är ofta ensam, men det plågar honom bara ibland. Segelbåtar är inte längre så populära och ute i viken har de om somrarna ersatts av racerbåtar som blivit störande inslag i idyllen. Nu är det september och solen lyser varmt. Det är tyst i Båtastan.

Han makar sig tillrätta på bryggan med sin jacka under huvudet för att bekvämt kunna betrakta omgivningen, beskåda och lyssna på de fåglar som finns kvar. Kanske kunna slumra in till den musiken. Värmorgnar bjuder de på en kakofoni av

olika stämmor. Fiskmåsarna är flest och ljudligast. Hägrarna som häckar alldeles i närheten är vackrast när de plötsligt på låg höjd med sina breda vingar sträcker ut från vassruggarna. Och så alla dessa svanar som sakta seglar omkring längre ut kring småöarna.

Han minns den där midsommarmorgonen för länge sedan. Himmeln var klar och ingen vind märkbar. Tillsammans med hustrun hade han tidigt letat sig ner till kusten för att beskåda soluppgången från bryggan, med kaffekorgen som sällskap.

De hade kommit i tid, bara den bleka rodnaden i öster förebådade solens ankomst. I viken var allt stilla. Vattnet låg blankt utan någon som helst krusning på ytan. Och det var tyst, alldeles tyst. Inga fåglar vare sig syntes eller hördes. De var ensamma och väntade.

Plötsligt hände det. Solklotet närmade sig horisontlinjen, och så bröts stillheten. Från öar och stränder kom ett gemensamt hälsningskackel från fåglar av alla de slag och sekunden efter hade de kastat sig ut i viken i vild glädje. Vattenytan täcktes av simmande fåglar. Rymden fylldes av tärnor och fiskmåsar.

Detta hade de inte väntat. Tystnaden var över men nu njöt de av den förändrade stämningen. Beklagansvärda var människorna som fortfarande låg kvar i sina sängar, omedvetna om det skådespel som just hade utvecklats i deras närhet. Många av dem skulle komma ner till viken några timmar senare, men då var skådespelet över och det var för sent.

Han vilade länge i detta minne.

Vid sekelskiftet var det fortfarande liv och rörelse i Båtastan. Ortens kvarvarande fiskare och bofasta sökte sig till den lilla hamnen, också för att bara träffas och utbyta historier. Hjälpa varandra med tillsynen av båtarna, den gemensamma neddragningen och uppdragningen av dessa, vår och höst. Det var ett socialt och vänskapligt liv som han sedan flera år saknade.

Förändringen hade skett långsamt, men ett efter ett försvann de kända ansiktena. Nu var de gamla vännerna nästan alla borta, Lennart och Bengt, Hans och Jan, ja många flera. Han saknar dem, deras vänskap och hjälpsamhet. Och de efterlängtdade sammankomsterna på olika håll, inte minst på Örarevet.

Han ser halvön därute i nordost, av naturskyddsflagarna fredad för åverkan men välkomnande med klart badvatten, ren sand och för klädbyte döljande enbuskar. Där brukade familjerna träffas vid någon av sjöbodarna för att prata, sola och simma.

Det var därifrån som den olagliga expeditionen planerades, den som skulle föra somliga av dem till Svartö där landstigning var förbjuden. Orsaken var förlegad, men förbudsskyltarna fanns kvar. De av myndigheterna sedan länge skyddade skarvarna hade lyckats kväva all växtlighet på ön med sin träck och var nu sedan länge försvunna, ivrigt sysselsatta med att förstöra andra öar i närheten. Svartö låg kvar, vitgrå och spännande, bara en dryg kilometer avlägsen, men förbjuden att beträda.

Lockelsen var oemotståndlig. Att begå ett mindre brott var en bagatell, risken för upptäckt minimal. Viktigare var önskan att undersöka resterna av den pestkyrkogård som skulle finnas där ute. Och varför just där?

En lokal skröna berättade om detta. Pesten hade drabbat manskapet på ett fartyg och av rädsla för smittan isolerades alla på ön. Mat skickades dit av barmhärtigt folk i land. Allt eftersom dog de pestsmittade, men de överlevande hissade varje morgon upp en vimpel för att markera att där fortfarande fanns mänskligt liv. En dag syntes inte längre den markeringen. Budskapet stod klart. Men ortsbefolkningen fortsatte att undvika besök och i modern tid skapade miljöintresset ytterligare skäl för detta.

Det värker i ryggen och han lägger sig därför på sidan vid bryggkanten och tittar ner i vattnet, en gång så rent och ge-

nomskinligt, nu grumligt och fyllt av gröna växtslingor. En del insekter finner ändå trivsel där, i varje fall mat. Deras rörelser skänker liv åt vattenspegeln. Längst ner ligger sanden kvar, men den täcks av ett halvmeter tjockt lager av dy, på andra håll mera. Det vet han av egen erfarenhet och tänker på den gången då den lilla flatbottnade båten kantrade och han föll ner i vattnet, strax intill bryggan. Olämpligt nog hade han försökt ställa sig på sjöbotten i stället för att simma. Sjönk då ohjälpligt ner i dyn som sög tag i honom. Omöjligt att själv dra sig upp.

Räddningen hade snabbt kommit från andra båtägare som befann sig i närheten och hörde hans rop om hjälp. Med viss svårighet blev han uppdragen och räddad till livet. Till hans förtret hade berättelsen om händelsen spritts vida omkring, men han insåg samtidigt att om olyckan skett i dag hade ingen hjälp funnits i närheten och han hade dragits ner i djupet.

Hans tankar återgick till Svartö. Stenarna som markerade gravplatsen hade hittats och var placerade i en stor fyrkant. Utan större besvär hade de blivit synliga när han och en kamrat kom fram till mitten på ön. Ett stycke bort låg en vattenkälla; det märktes på vegetationen just där. Gravplatsen var rofylld och vacker. Ön måste även förr i världen ha framstått som en plats för vederkvickelse och vila, om man nu bara tänkte bort de många skelett som låg där under marken. Efter en stunds ytterligare besiktning lämnade de den förbjudna ön.

Efterföljande arkivstudier gav den historiska ramen kring kyrkogården vilket ändrade bilden. Här låg inte alls några stackars pestdöda utan i stället begravda sjömän från fientliga holländska fartyg som i augusti 1677 hade ankrat i närheten. Deras mål var att bränna och röva längs kusten sedan deras försök att tillsammans med danska krigsfartyg inta Kalmar hade misslyckats.

De svenska bönderna hade försvarat sig bakom fortfarande synliga vallar på Örarevet, hjältemodigt och framgångsrikt. Det var den allmänna uppfattningen i den fosterländskt sinnade vänggruppen.

Borde inte ön öppnas för besökare med behov av eftertanke och stillhet? Och sinne för historia. Det behövdes så lite, en röjd stig från stranden, en rensning av kyrkogårdens 20x20 meter, men i övrigt bevarande av platsens orörda skönhet.

Markägaren var positiv, men kommun och länsstyrelse kallsinniga. Varför dra på sig ytterligare besvär och utgifter? Folk brukar skräpa ner.

Underlaget kändes hårt och han satte sig upp och tittade ut mot fjärden. Egentligen borde bryggan ha byggts längre, tillräckligt lång för att komma ut på djupare och renare vatten där han lättare hade kunnat bada.

Han minns den filosofiska diskussionen de hade en solig dag just här intill, på ljugarbänken vid sjöboden. Den handlade om skillnaden mellan bro och brygga. En bro har två landfästen, en brygga bara ett. Någon hävdade att även en brygga kunde ha två landfästen, bara sträckan var tillräckligt kort. Han förklarade sig närmare.

”Tänk på uttrycket ‘att brygga över’. Det innebär ju att medla mellan två ståndpunkter. I överförd bemärkelse får ‘brygga’ samma betydelse som ordet ‘bro’, två landfästen. Inser ni inte det!”

”Så du anser att ståndpunkter bara kan överbryggas ifall de ligger nära varandra”, retades den ständige spefågeln.

Den filosofiskt lagde ansåg att en brygga som sträckte sig tillräckligt långt ut i vattnet mycket väl borde kunna kallas för bro. Den måste ju vara byggd med ett evighetsperspektiv för ögonen. En bro mot framtiden.

”En brygga mot framtiden, det låter ju löjligt”, hävdade han. ”Och vi tillhör framtidens folk”

Samtalet tystnade. De tittade på varandra, gamla 80-åringar, alla med tätskrivna sjukjournaler.

Redan ett halvår senare, strax efter jul, gjorde liemannen sitt första besök.

Solen har gått i moln och det ligger regn i luften. Vacklande tar sig bryggägaren tillbaka i land, kliver in i bilen och kör hem.

Parfymmannen

Flyget var försenat och han använde väntetiden till att fundera på sitt uppdrag, men kastade också en förströdd tanke på avsaknaden av visering. Det hade varit så bråttom före avresan hemifrån att han inte hunnit med den detaljen inför besöket i landet dit han skulle. Vad skulle hända vid ankomsten? Han hoppades att det som vanligt skulle ordna sig vid gränskontrollen. Så hade det gjort förr, men ibland först efter ett fast och bestämt uppträdande från hans sida och med övertygande hänvisningar till bekantskap med landets makt-havare. Hans uppdragsgivare därhemma skulle inte acceptera några ursäkter ifall han misslyckades och viseringsfrågan var i deras ögon en struntsak.

Efter en lång resa med byte av flyg, först i Paris, sedan i Nairobi, gjorde det oväntat långa uppehållet i den lilla provinshuvudstaden honom trött. Ensamheten hade ändå gett honom tid att ytterligare fundera på sin uppgift innan det blev dags att åter gå ombord. Till hans förvåning var det lilla flygplanet på den här sista sträckan fullsatt. Luften var tät av främmande dofter och från den sovande mannen i sätet intill kom det vågor av stark parfym som gjorde det omöjligt att åter koncentrera tankarna på uppdraget.

Trött och missmodig valde han att vända huvudet åt andra hållet och titta ut i mörkret. Enstaka gula punkter syntes långt därnere och han föreställde sig små utposter i urskogen, försedda med det ljus som fanns att tillgå mitt inne i det afrikanska

mörkret. Mestadels öppna eldar. Kanske fanns det enstaka hus med dieseldrivna ljus- och värmekällor.

I hans eget land var det fortfarande många som trodde att infödingarna i Afrika låg och sov så här dags, trötta efter dagens hårda arbete. Han visste bättre och njöt av att ibland visa upp denna och andra kunskaper om Afrika för obildade landsmän. Nattens relativa svalka gav ju kontinentens urinnevånare nytt liv och möjlighet att utan ansträngning förflytta sig långa sträckor med sin boskap, eller vad det nu kunde vara för primitiva saker som de höll på med i sin enkla tillvaro. Men det skulle inte fortgå länge till.

Nu var det nya tider och nya recept för framgång som gällde. Med rätt sorts ledning och kloka investeringar i Afrikas naturrikedomar skulle alla kontinentens länder så småningom lysa upp i nattmörkret. Elektricitet och demokrati i skön förening skulle skapa lycka åt alla. Och ytterligare rikedom till hans eget land uppe i norr. Hade det bara inte varit för denna onödiga konkurrens från östländerna! Så mycket lättare allt hade varit om inte också de hade lagt sig i.

*

Främlingen i sätet intill vaknade ur sin slummer och tittade på klockan. Nej, det var långt kvar till landning. Säkert minst en timme. Han sneglade mot vitingen som satt vid fönstret och tittade ut i mörkret. Såg nordeuropeisk ut, kanske tysk. Trist utseende. Vad hade han här att göra? Destinationen tydde inte på några turistiska avsikter. En konkurrent? Han smålog åt sina fantasier. Vilken ironi om det vore så! Här färdades de i alla fall tillsammans, sida vid sida 10 000 meter upp i luften, mot ett gemensamt geografiskt mål, men knappast politiskt. Hur som helst var de båda omedvetna om de kommande dagarnas händelser och kanske ombytta roller. Om det gick som det borde gå.

Mannen försjönk i sina tankar.

*

Planet hade landat och nu stod de tillsammans framför passkontrollen. Den vite resenären hade fått problem med inpasseringen och då grep hans okände passagerargranne in i dispyten i ett plötsligt anfall av välvilja.

”Titta här”, sade han med tydlig kommandoton och visade upp sitt eget pass. ”Jag tar ansvar för honom”.

Gränspolisens kastade en blick i passet och ändrade genast uppförande.

”Självklart. Allting är i sin ordning.”

De följde varandra mot utgången.

”Förfärligt vänligt av er!”

”Ingen orsak”, svarade den fortfarande parfymdoftande mannen. ”Ni har säkert inga onda avsikter mot mitt land, eller hur?”

”Naturligtvis inte. Mina uppdragsgivare skickade iväg mig med kort varsel och någon visering hanns inte med. Det problemet skulle jag få klara upp själv vid ankomsten, sade de.”

”Ganska orimligt krav, men det tyder på att man har stort förtroende för er.”

Parfymdoften kändes inte längre så motbjudande.

”Lite tur hjälper. Som till exempel att jag träffade er.”

En limousin rullade fram och han blev erbjuden plats i denna. Den främmande mannen samtalade med chauffören på det lokala språket. Det lät hetsigt och var omöjligt att förstå. I stället tittade han nyfiket ut när de körde in i huvudstadens centrum. Det såg tristare och fattigare ut än han väntat sig. Inga gamla och pittoreska hus fanns kvar. Smuts och skräp kantade vägen.

Han hade känt samma besvikelse vid besök i många andra städer långt bort i tredje världen. Utvecklingen hade överallt följt samma mönster. Vackra, påkostade hus som kolonistörerna byggt till sig och sina familjer, sedan förfallet under den härskande inhemska klanens första period vid makten, och till sist förstörelse och ruiner efter militärkuppen några

är senare. De trista bostadshus som kom i stället kunde gott ha fått förbli obbyggda. För övrigt var också i den här staden gatubeläggningen trasig och chauffören fann det inte mödan värt att undvika de djupa håligheter. Mannen förbannade tyst sitt öde över att ha fått den här kommenderingen.

Parfymmannen läste hans tankar.

”Ja, det ser dystert ut. Ni märker att här finns mycket att göra. Och inte bara vad gäller underhållet av gatorna.”

”Jo, så är det verkligen.”

Han hade på tungan att fråga sin välgörare om hans namn och vilken ställning han hade i landet. Troligen var den betydelsefull. Hämtningen med en flott limousine talade sitt tydliga språk. Men han avstod. Det skulle leda till motfrågor. Bäst att hålla tyst.

”Nu är vi framme.”

Hotellet reste sig fjorton våningar högt i stadens centrum in till en stor rondell och bilen stannade vid den upplysta entrén. Chauffören höll upp dörren och han sträckte fram handen mot sin välgörare.

”Stort tack för all hjälp som jag fått.”

”Ingen orsak, det var bara ett nöje för mig”.

Han funderade på att presentera sig, men avstod, även om det i så fall skulle ha varit med ett fingerat namn.

”Hoppas jag kan få gottgöra er någon gång, men jag vet ju inte ens vad ni heter.”

Den andre skrattade.

”Det behöver ni inte veta. Livet går vidare ändå, hoppas jag. För oss båda.”

De skildes åt och limousinen försvann in i rondellen.

Han suckade av lättnad när receptionisten hittade hans reservation i hotelljournalen och kunde anvisa honom det beställda enkelrummet. Det låg på åttonde våningen och erbjöd en grandios utsikt. Men hur såg det ut längre in i landet, i det mörker som fanns bara några mil längre bort?

Kustområdena var någorlunda säkra för anfall från rebellernas sida, men han visste att styrkeförhållandena höll på att ändras. Det var för att också få en bild av allt detta som han skickats hit. Och för att kunna mera aktivt hjälpa till att förbereda den förändring som måste komma.

Solen sken när han vaknade upp efter en lång sömn. Från sitt fönster kunde han se ut över den förfallna staden. Strax intill låg en sjö där rosafärgade flamingos slött simmade omkring och då och då doppade sina huvuden efter föda. Han svepte snabbt in sig i en stor morgonrock och hann ta ett dopp i hotellbassängen innan det blev dags för frukost i matsalen. Förgäves letade han i receptionen efter en engelskspråkig tidning för att ta del av nyheterna och frågade därför en kypare.

”Nej, de utländska tidningarna kommer in först på eftermiddagen”, blev svaret, följt av upplysningen att ingenting särskilt hade skett i landet, men att regeringsstyrkorna var framgångsrika och att inbördeskriget snart skulle vara över.

Han tackade för beskedet och beslöt sig för att efter frukosten ta en promenad i stans centrum och söka upp några personer. Vid hotellets utgång stoppades han av en beväpnad vakt som gav dystra besked.

Det rådde utgångsförbud och särskilt tillstånd krävdes för att vistas på gatorna. Taxibilar var heller inte tillåtna denna dag, men det skulle säkert bli bättre i morgon, tröstade vakten honom.

Han svor för sig själv. Han hade adresser som han skulle söka upp, människor som han måste träffa. Projekt som måste erbjudas innan konkurrenterna hann fram med sina bud. Det var bråttom. Om inte detta lyckades skulle resan hit bli helt misslyckad. Parfymmannen hade säkert varit en möjlighet i den här situationen, men hur skulle det gå att få tag i honom utan något namn eller någon adress?

Han svor ännu en gång, tyst och intensivt och ville sedan slå sig ner en stund i en vilstol vid bassängen för att tänka efter, men

blev åter avvisad. Vakten pekade med hela armen mot hotellin-
gången och han förstod att motargument inte skulle löna sig.
Ordern att hålla sig inomhus krävde inget förtydligande. Något
måste ha hänt sedan han tog sitt morgondopp för ett par tim-
mar sedan, men vad? Han frågade några andra gäster men ingen
hade något svar att ge. Alla var lika ovetande.

Det dröjde en stund. Liksom andra instängda hade han
slumrat till i en av salongens bekväma länstolar när bullret
hördes. Först svagt, sedan allt tydligare. Oro uppstod och när
en granat slog ner ute i rondellen tog de alla sin tillflykt till
våningarna högre upp.

Rapporter kom om att en rad stridsvagnar närmade sig på väg
in mot stadens centrum. Från försvararna i en kulle på andra
sidan rondellen hördes bedövande artillerield och hotellgästerna
flydde alla in på sina rum. Eldgivningen besvarades och pågick
en stund innan stridsvagnarna retirerade, men några blev kvar.

Från fönstret kikade han försiktigt ner på de förbrända vraken
och kunde på gatan upptäcka kropparna av några pansarsoldater
som bränts eller dödats i sammandrabbningen. Allvaret i situa-
tionen förstärktes av att de rosa flamingofåglarna hade lyft från
den intilliggande sjön och nu var försvunna.

När eldgivningen slutat och tystnaden varat en stund smög
han sig ut i korridoren och träffade övriga hotellgäster. En
deputation sändes ner till receptionen för att få information
och besked om vad man skulle ta sig till. Att el- och vattenför-
sörjningen hade slagits ut hade man redan kunnat konstatera.

De utsända kom snart tillbaka med budskapet att all inhemsk
personal hade flytt och att kök och andra lokaler var övergivna.
Kylskåpen var fyllda, men utan elektrisk ström skulle mycket
av maten snart vara förstört. Efter en granatträff var bassängens
vatten borta, men gästerna kom överens om att dricksvatten-
försörjningen ändå var tryggad några dagar genom ett välfyllt
förråd av Perrier i källaren. Den kroppsliga hygien fick man
strunta i.

Han kunde konstatera att en kulspruta blivit placerad vid porten utanför hotellet och att den bemannades av en grupp soldater, fast beslutna att hindra varje försök att invadera hotellet. Eller att lämna det.

Hotellgästerna insåg alla att de var fångar men ingen visste vilken sida i kriget som bevakade dem, regeringen eller rebellerna. Troligast regeringssidan, men bäst att ändå hålla sig lugn och lyda soldaternas tillsägelser.

Han ville inte bli inblandad men noterade med beundran hur några gäster tog ledningen och organiserade gruppen inför den tillvaro på hotellet som man inte visste hur länge den skulle vara. Städ- och matpatruller, instruktioner om toalettanvändning och dessutom en gymnastikgrupp; allt detta bildades av några företagsamma yngre män och kvinnor som nästa morgon började den sociala verksamheten med att lära ut hur man dansar tango.

En lista upprättades med namn och adress på var och en för den händelse att kriget skulle skörda offer på hotellet. Han skrev ner sitt namn men uppgav fel hemland för att inte redan som fånge kunna identifieras. Med sig på resan hade han som vanligt en utmärkt liten batteriradio där han kunde ta in BBC World News. Ingen annan kunde njuta av den lyxen och han höll dess existens hemlig av rädsla för att bli bestulen eller att batteriet skulle slitas ner för snabbt.

Dagarna gick. Varje dag återupptogs striderna i hotellets närhet och granater slog genom väggarna på de lägre våningsplanen. En europeisk hotellanställd visade sig ha nyckeln till det låsta vinförrådet som snabbt länsades. Med dess hjälp och ett rikligt ostförråd försvann hungern och stämningen förhöjdes under väntetiderna mellan granatattackerna.

Han höll sig undan allt detta, men kunde inte undvika att avslöja sina erfarenheter av krigföring i andra länder när hotellet skakades av detonationer. En viss stolthet uppstod inom honom när ett ungt och förtvivlat europeiskt par på bröllopsresa trodde

honom när han gav dem minst 90 procents chans att överleva hotellvistelsen. Något liknande hade han aldrig tidigare fått uppleva.

Efter en veckas väntan och oro mötte de alla med jubel ett radiomeddelande från BBC som han kunde förmedla. En internationell medlarinsats hade förmått parterna att gå med på en vapenvila i huvudstaden, från klockan fyra på lördagsmorgonen och fram till klockan tio. Under denna tid gavs alla utläningar tillfälle att fritt ta sig till stranden med det oroande namnet Shark Bay och därifrån ut i vattnet till en väntande flotta av fartyg från olika länder.

Fredagskvällen firades med ost, vin och enskilda uppträdanden. Han hade för egen del ingenting att bidra med, men kunde inte låta bli att dras med av den allmänna euforin som drabbat alla i salongen. En kolsvart sudanesisk bankman, klädd i fotsid vit dräkt klev upp på en stol och reciterade ur minnet valda avsnitt ur Shakespeares Julius Caesar: "Friends, countrymen! Lend me your ears!"

Han tillät sig njuta av tillställningen, men drack bara måttligt. Uppdraget skulle inte kunna genomföras, men han själv räddas till livet. Han vändades över följderna.

*

Tidigt i gryningen nästa morgon samlades alla nere i receptionen, försåg sig med vita handdukar och lakan som trädde på stänger. I en lång rad drog de ut på gatan och i tystnad gick de förbi de utbrända stridsvagnsvraken. Döda soldater låg och ruttnade på marken intill, halvt förbrända. Inga ljud hördes utom från den stora flocken kråkor som argt kraxande lyfte från sina nya matplatser.

Till slut nådde tåget fram till stranden dit många redan anlant. Långt ut syntes stora fartyg ligga och vänta, närmare stranden låg deras motordrivna gummibåtar, beredda att plocka upp de flyende.

Då började skottväxling höras inifrån staden och plötsligt gick allt mycket fort.

Tillsammans med de andra hotellgästerna sprang han ut i det ljumma vattnet utan tanke på alla varningar för hajar. På djupare vatten blev han uppdragen ur vågorna av två brittiska sjömän i en gummibåt och kunde snart klättra upp för fallrepet till ett elegant passagerarfartyg. I land hade elden tilltagit och när granater började slå ner nära fartyget gick detta med högsta fart ut mot det öppna havet.

De var räddade, konstaterade han lakoniskt för sig själv. Men uppdraget hade misslyckats.

På långt avstånd kunde han se hur artillerielden blossade upp över hela staden som nu låg invävd i stora svarta moln. Silhuetten av hotellets översta våning skymtade i röken.

Han anvisades en koj i en ledig hytt och bjöds på lunch i matsalen. På promenaddäck underhöll fartygsorkestern med "Rule Britannia" och "Auld Lang Syne". Havet var blått och sjögången måttlig.

*

Ett par dygn senare satt han på ett plan till Paris och följde på tv-skärmen nyhetsprogrammen. Händelserna som han delvis själv hade fått uppleva refererades utförligt. Striderna var nu över och den revolutionära rebellrörelsen hade tagit makten.

I ett videoklipp från stadens fängelse visades den summariska rättegången föregående dag mot den gamla regimens ledare. En efter en fick de ställa sig i givakt, höra domen läsas upp, varefter de fördes ut ur salen för omgående avrättning. Salvorna från exekutionsplutonen hördes regelbundet.

Han betraktade noga ansiktena och kände plötsligt igen sin medpassagerare från flyget en vecka tidigare. Liksom övriga anklagade tog denne lugnt och med böjt huvud emot budskapet från domaren. Rättvisa måste skipas.

Trots att han var härdad från förr av liknande scener kändes

ändå obehaget i magen och han beslöt sig för att söka upp toaletten.

När han en stund senare skulle återvända till sin plats kände han från en av stolsraderna doften, just den söta parfymdoft som hans nu avrättade välgörare hade spridit kring sig. Han stannade till och kastade försiktigt en blick ner på passagerarna i de närmaste sätena. Allt var normalt. De satt lugnt tillbakalutade, blundade eller tittade slött ut genom fönstret.

En av dem vände sig mot honom och log vänligt. Parfymdoften kändes nu starkare och han lutade sig fram för att säga något, men hejdade sig. Log i stället vänligt tillbaka och fortsatte sin avbrutna promenad. Han sjönk ner på sin plats. Allt var inte förlorat.

Vem var den skyldige?

Det hade blivit tyst och stilla i viken, som om naturen runt omkring höll andan. Ingen hade sett dem. Sekunderna gick och han kände hur ilskan tonade bort, ersattes av ömhet. Tittade på henne en sista gång. Den röda färgen omslöt det bleka ansiktet. Hon var så vacker, log en smula mot honom, eller var det bara önsketänkande? Uppe från landsvägen hörde han ljudet av en bil och drog sig hastigt tillbaka från den lilla hamnplatsen. Cykeln fick han också med sig till buskaget bakom båthuset.

Som om det var i en videofilm utvecklades den väntade handlingen framför hans ögon, scenariot som löpte fram till det oundvikliga slutet. Mannen som steg ur bilen, bar ut några redskap, donade med dem nere vid stranden, förflyttade sig sedan med en vattenspann ner mot den sneda bryggan och gick försiktigt ut på den. Han gjorde sig beredd att fylla hinken men hejdade sig plötsligt, stirrade i flera sekunder ner i vattnet, som förstelnad. Filmkameran hade stannat.

Mannen vid buskaget vågade inte se vad som nu hände, han visste ju på ett ungefär hur fortsättningen skulle bli. Han drog sig försiktigt tillbaka, in på den grusade vandringsleden och skyndade sedan mot bättre säkerhet. Där stannade han och väntade bakom en stenmur för att få ner pulsen. Det tog någon minut, sedan cyklade han snabbt vidare längs stigen och in i skogen. Osedd.

Ryktet flög snabbt genom den lilla byn och hastigheten mångfaldigades när lokaltidningens redaktör blivit uppringd. Byborna kom skyndande ner mot vad som kallades Båtastan och folkskaran hade hunnit växa betydligt innan de två poliserna äntligen anlände från centralorten och med några civilisters hjälp lyckades spärra av området. En gammal filt hade redan lagts över den döda kroppen men kunde inte helt dölja benen.

Sorlet från de nyfikna avtog i styrka när kommissarie Olsson höjde rösten och begärde besked om vem som gjort den makabra upptäckten.

Många ville berätta. En sommargäst som hette Anders Granqvist tog ledningen. Han var den som hittat kroppen flytande bredvid en av bryggorna och hade omedelbart dragit upp den för att om möjligt ge konstgjord andning.

”Jag fick upp henne på land, det var inte så svårt. Men när jag såg henne!”

Granqvist hejdade sig och hade svårt att hålla tillbaka tårarna.

”Jag försökte ge konstgjord andning men det var för sent, och då upptäckte jag vem det var. Inga Eneskog, dottern till Albert Svensson. Ja du vet, han ålafiskaren som drunknade här ute i viken för några år sedan. Deras hus ligger uppe vid landsvägen intill mitt, men hon brukade aldrig synas här nere vid bryggorna, inte efter faderns död.”

Olsson lyfte på filten och såg genast, vad åskådarna redan hade sett, att våld hade brukats mot den döda kvinnan. Hennes blod hade rödfärgat marken intill bryggan, jeansbyxorna var upprivna och ett djupt sår i hjärtrakten visade vad som var dödsorsaken. Ett knivhugg.

Han fortsatte utfrågningen av Granqvist som villigt berättade att han som vanligt varit tidigt uppe för att gå ut med sin båt och fiska. Det var det enda naturliga en morgon som denna. Vädret var vackert, han själv änkeman och han hade inget annat att göra. Klockan hade varit närmare åtta när han kom ner till

den lilla hamnen och skulle göra sin båt i ordning. Det var när han hämtade en spann vatten som han gjorde upptäckten vid bryggan en bit längre bort, en liten gisten träbrygga som under många år inte använts för sitt ändamål av ägaren.

”Vet du vem som äger den?”

”En norrlänning som bor uppe i byn, vid Stationsgatan tror jag det är.”

”Ensamstående?”

”Nej inte alls. Fru och en skock ungar. De brukar bada i Fulvik.”

”Och de heter?”

”Eurenus. Lisa och Lars Eurenus. Vill du ha namnen på ungarna också?”

”Nej.” Svaret var bestämt.

Olsson antecknade och frågade sedan ut de omkringstående, i första hand de som tidigt kommit till platsen. En äldre man med hund anmälde sig.

”Jag heter Staffan Holmgren och var nog den förste efter Anders som kom hit. Jag såg att han låg på knä på marken så jag började gå mot honom för att se om det hänt en olycka. Hunden gav skall och då reste sig Anders och viftade mot mig. Och jag rusade förstås fram. Det såg för jävligt ut och vi ropade på hjälp eftersom ingen av oss hade mobil med sig. Folk skyndade till från grannhuset uppe i gatan och någon ringde 112.”

Han tvekade.

”Ja, det var väl allt vi kunde göra eftersom det var en brottsplats. En sån får man ju inte röra, det visste vi. Så det blev så småningom en hel del folk som stod och bara glodde och väntade. Somliga grät förstås. Vi kände ju alla Inga. Söt och snäll var hon. Och fränskild. Förhållandet hade inte varit så bra med mannen så hon tog ut skilsmässa och sen dess har vi inte sett till honom. Han är visst FN-anställd i Kongo har det sagts.”

”Förhållandet hade inte varit så bra med mannen ... På vad sätt?”

”Han slog henne när han var full och han ville inte ha några barn. Också ett slags misshandel kan man tycka.”

”Vad heter han?”

”Jan-Olof Eneskog.”

Ambulans och flera poliser från Kalmar hade anlämt. Den vanliga brottsplatsundersökningen av bryggan och platsen omkring gjordes utan att något av intresse hittades.

En rättsläkare konstaterade att Inga varit död i högst två timmar och att dödsorsaken var den kraftiga blodförlusten efter knivhugget, inte någon drunkning.

”Hon har alltså först dödats och sedan vräcks ner i vattnet. Blodspår vid sidan om bryggan visar var illgärningen har ägt rum”, förklarade rättsläkaren för Olsson.

”Det där har jag för fan själv kunnat se”, svarade den i sådana här sammanhang buttre kommissarien.

Ambulansen försvann med kroppen för närmare undersökning och obduktion på lasarettet i Kalmar. Polisassistenten Franzén hade redan fått instruktioner av sin chef om de förhör som måste genomföras redan nu på plats.

”Du får inte missa någon av dom som kom hit för att glo på liket. Och så måste släktingarna identifieras och underrättas, men det får bli lite senare. Förresten, sök samband med kyrkoherden. Hon är ny och jag tror hon heter Albrektsson, Eleonor Albrektsson. Hon ska nog kunna skaka fram namnen på de närmast anhöriga och underrätta dem. Finns det någon nära anhörig som också bor i närheten så vill jag ha reda på det.”

Franzén nickade samförstånd. Han var ny i tjänsten och lovade att vända på alla stenar, precis som chefen hade beordrat.

”Hennes hem måste också undersökas”, påminde han sin chef. ”Det kan jag ta hand om.”

Olsson blev irriterad över påminnelsen. En genomsökning